

HRLN 17 - Tystiolaeth gan: Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru (CLILC)

Senedd Cymru | Welsh Parliament

Pwyllgor Newid Hinsawdd, yr Amgylchedd a Seilwaith | Climate Change, Environment, and Infrastructure Committee

Atal a gwrthdroi colli natur erbyn 2030 | Halting and reversing the loss of nature by 2030

1. Eich barn ar effeithiolrwydd polisiau / cyllid / dyletswyddau statudol cyfredol wrth atal a gwrthdroi colli natur erbyn 2030.

(Byddem yn ddiolchgar pe gallech gadw eich ateb i tua 500 o eiriau).

1 Er bod polisiau a dyletswyddau statudol cyfredol yn ffurfio sail gadarn ar gyfer adfer natur, mae nifer o heriau a bylchau yn parhau wrth fynd i'r afael â graddfa'r argyfwng bioamrywiaeth. Gellir cryfhau polisiau a'u hintegreiddio fwy, er enghraifft, mae sawl maes polisi yn defnyddio ymrwymïadau'r Rhaglen Lywodraethu wrth symud ymlaen, ond mae hyn yn cael ei wneud ar wahân, a all ei gwneud yn anodd ar lefel leol i integreiddio gweithgareddau.

2 Mae angen i ddulliau o fynd i'r afael â Newid Hinsawdd a Bioamrywiaeth gael eu hintegreiddio yn well i bopeth a wnawn, er mwyn sicrhau bod adfer natur yn cael ei gynnwys mewn cynigion ar gam cynnar. Rydym yn gweithio gydag Uchelgais Gogledd Cymru i ddatblygu canllawiau ar ddatblygu achos busnes, a fydd yn integreiddio cyfleoedd datgarboneiddio a bioamrywiaeth ar gam cynnar mewn prosiectau. Rydym yn gobeithio y gall hyn liniaru ychydig o'r materion yn y maes hwn.

3 Er bod y fframwaith presennol yn ymddangos yn ddigonol, gall y dystiolaeth ar gyfer effeithiolrwydd ymyraethau natur godi o fonitro hirdymor yn unig, er enghraifft, yr Adroddiad ar Sefyllfa Adnoddau Naturiol (SoNaRR) a gyhoeddwyd gan Gyfoeth Naturiol Cymru. Mae her go iawn yn nhermau mesur yr effeithiolrwydd hwn, gan achosi problemau yn nhermau adrodd, ond hefyd wrth gynnig tystiolaeth ar gyfiawnhad ariannol yr ymyraethau.

4 Mae gweithrediad yn cael ei gyfyngu gan adnoddau ar gyfer cyflawni, cholli arbenigedd parhaus o fewn llywodraeth leol. Er ein bod yn cefnogi'r achos ar gyfer dulliau uchelgeisiol o weithio er mwyn mynd i'r afael â'r argyfwng natur, mae

angen i gyflwyniad dyletswyddau newydd ar gynghorau gyd-fynd â rhaglen ariannu tymor canolig i hirdymor.

5 Rydym yn derbyn bod adrodd a thargedau yn allweddol i fesur llwyddiant ymyraethau a pholisïau. Serch hynny, ni fyddwn yn cefnogi targedau neu adrodd newydd yn cael ei 'orfodi' ar gynghorau oherwydd yr anawsterau wrth fesur y gweithgareddau hyn yn gywir. Ar hyn o bryd, mae her wirioneddol ar gyfer y llywodraeth leol i flaenoriaethu'r maes hwn o waith wrth wynebu pwysau eraill. Mae cynghorau yn ardystio'r egwyddor o atal colli bioamrywiaeth yn llwyr, sy'n cael ei amlygu gan y mwyafrif o gynghorau sy'n datgan argyfwng natur. Serch hynny, mae'r hinsawdd ariannol sydd ohoni'n ei gwneud yn heriol i ddarparu pob gweithgaredd yr hoffa'r Cyngor eu cyflawni, pan maent yn cystadlu am adnoddau yn erbyn gwasanaethau allweddol neu brosiectau isadeiledd (gan gydnabod y gall y dulliau a gymerwyd i ddarparu'r gwasanaethau a'r prosiectau isadeiledd hynny gyfrannu at ein nodau bioamrywiaeth eu hunain). Gall targedau gosbi cynghorau efallai, am beidio gwneud digon, pan, mewn gwirionedd maent yn wynebu sawl her, ar yr un pryd, sy'n aml yn gwrthdaro.

6 Mae Awdurdodau Lleol yn chwarae rolau allweddol mewn trawsnewid i fod yn ddi-garbon, gan graffu ar ddatblygiad, rheoli ystadau coetir sylweddol, hwyluso rhaglenni Rhywogaethau Estron Goresgynnol, a symud rhaglenni adfer natur yn eu blaenau drwy ystod o bolisïau a gweithgareddau. Serch hynny, nid yw'r gweithgareddau hyn yn agored i raglenni ariannu tymor byr, ond mae angen ymrwymïadau gweithredol hirdymor. O ganlyniad, rydym yn teimlo bod lefel y cyllid yn annigonol er mwyn galluogi graddfa'r ddarpariaeth angenrheidiol i atal a gwrthdroi colli natur, ac mae angen ymrwymïadau hirdymor i sicrhau bod rheolaeth a chynnal a chadw ymyraethau yn mynd tu hwnt i'r cam creu a gosod cychwynnol. Gwellir gwneud mwy, gweithio gyda LIC i sicrhau intergeiddiad arferion da colli natur ar draws pob maes strategol, ynghyd â newid hinsawdd yn genedlaethol ac yn lleol.

7 Mae sylwad mwy penodol yn cynnwys yr angen am reolaeth lymach o fewn polisïau cynllunio, gan fod modd iddynt fod yn wan, ac yn hawdd eu trechu gan ddiwydiant nad ydynt yn cofleidio'r cyfeiriad cenedlaethol efallai, os nad yw'n cael effaith ar elw.

Yn ogystal â hynny, gall y Cynllun Ffermio Cynaliadwy yn 2026 chwarae rôl effeithiol yn y maes adfer natur ehangach. Serch hynny, mae angen i raglenni megis plannu coed gael tystiolaeth fwy cadarn o ran lle mae cyfleoedd effeithiol yn bodoli, a chefnogaeth ar gyfer rheoli coetiroedd presennol.

2. Beth yw eich barn ar gynnydd tuag at weithredu argymhellion yr Archwiliad Dwfn Bioamrywiaeth?

(Byddem yn ddiolchgar pe gallech gadw eich ateb i tua 500 o eiriau).

8 Rydym yn dal i aros am fanylion gan Lywodraeth Cymru ynghylch goblygiadau argymhellion Archwiliad Dwfn Bioamrywiaeth, ac o ganlyniad, nid oes modd darparu adborth manwl.

Serch hynny, mae'n bwysig nodi bod cyfleoedd cyllid a chydweithio drwy Bartneriaethau Natur Lleol wedi bod yn gadarnhaol, gan alluogi cynnydd cadarnhaol mewn ystod o feysydd. Yn ogystal â hynny, efallai bod cyfle i gryfhau polisi cynllunio yn PPW 12, er mwyn sicrhau bod dull cyfannol o weithio mewn perthynas ag Adfer Natur (dull cam wrth gam i ddarparu budd net ar gyfer bioamrywiaeth). Mae Isadeiledd Gwyrdd a Choed wedi bod yn ganlyniad cadarnhaol.

Fel rhai o adolygiadau eraill LIC, er enghraifft, adolygiad ôl-weithredol y ddeddf draenio cynaliadwy, mae cynnydd gyda chyflawni rhai o'r argymhellion wedi bod yn araf. O ganlyniad felly, mae angen cynhyrchu perchnogaeth genedlaethol o'r adolygiadau/argymhellion hyn (gyda chyfle am fewnbwn gan lywodraeth leol a phartneriaid eraill lle bo'n briodol) heb ychwanegu rhagor o faich ar gynghorau, ac i LIC gyflawni ar yr adolygiadau/argymhellion hyn yn ddigonol.

9 Can ystyried Argymhelliad 5, cynyddu gallu, newid ymddygiad, codi ymwybyddiaeth a datblygu sgiliau, mae'n amlwg fod bwlch mawr yma sy'n endemig ledled sectorau yng Nghymru. Hoffwn weld rhagor o gynnydd ac integreiddiad gyda Chynllun Gweithredu Sgiliau LIC sy'n cefnogi'r cynllun sero net.

3. Beth yw eich barn ar y trefniadau presennol ar gyfer monitro bioamrywiaeth?

(Byddem yn ddiolchgar pe gallech gadw eich ateb i tua 500 o eiriau).

10 Mae anawsterau gwirioneddol wrth fonitro bioamrywiaeth, gan y gall gymryd sawl blwyddyn i weld canlyniadau. Yn ogystal â hynny, mae bioamrywiaeth yn aml yn cael ei fonitro mewn modd tameidiog gan wahanol fudd-ddeiliaid, sy'n ei gwneud yn anodd deall goblygiadau gweithgareddau ar raddfa fawr neu hybu mentrau ar raddfa fwy. Mae cyfleoedd posib i wella llwybrau sydd eisoes yn bodoli er mwyn monitro bioamrywiaeth, er enghraifft drwy SAB neu'r broses gynllunio, ond byddai angen ystyried sgiliau a chapasiti yn ofalus.

11 Mae'n werth nodi ein bod eisoes yn gweld diffyg capasiti wrth fonitro dangosyddion bioamrywiaeth megis Dangosyddion Bioamrywiaeth Cenedlaethol y DU. Er bod dangosyddion dirprwyol yn ddefnyddiol, megis ardal o dir pwrpasol fel Safleoedd o Bwysigrwydd o safbwynt Cadwraeth Natur, gweithrediad polisiâu bioamrywiaeth yn y Cynllun Datblygu Lleol, a'r nifer o wirfoddolwyr sy'n ymgysylltu mewn gweithgareddau cadwraeth natur, mae ganddynt gyfyngiadau, ac nid ydynt yn cefnogi monitro hirdymor rhywogaethau a chynefinoedd unigol. Byddai angen adnoddau ychwanegol ar awdurdodau lleol i allu darparu hyn yn effeithiol.

12. Rydym yn nodi'r targedau bioamrywiaeth arfaethedig yn y Papur Gwyn ar egwyddorion amgylcheddol, trefniadau llywodraethu a thargedau bioamrywiaeth, a gallai cytuno ar hyn helpu i fonitro bioamrywiaeth ynghyd ag adroddiadau adran 6. Serch hynny, byddai angen datblygu'r targedau hyn mewn partneriaeth â llywodraeth leol i sicrhau bod modd eu cyflawni, ac ystyried goblygiadau ar adnoddau yn briodol.

4. Beth yw eich barn ar ddulliau newydd sydd eu hangen i atal a gwrthdroi colli natur erbyn 2030?

(Byddem yn ddiolchgar pe gallech gadw eich ateb i tua 500 o eiriau).

12 Mae 88% o Gymru'n dir amaethyddol, ac mae angen dull newydd o weithio i fynd i'r afael ag effaith amaeth ar newid hinsawdd, bioamrywiaeth, rheolaeth ar gynefinoedd ac ansawdd dŵr drwy 'Cynllun Ffermio Cynaliadwy Llywodraeth Cymru', sydd wedi cael ei ohirio nes 2026. Er ein bod yn ymwybodol o'r effeithiau ariannol gan SFS ar dirfeddiannwyr, mae tir sy'n perthyn i'r cyhoedd a'r trydydd sector yn annigonol i wrthdroi colli natur, a dim ond buddion cyfyngedig all hyn ei gynnig oherwydd darnio gofodau.

Rydym yn credu bod angen cynnal gwaith pellach yn sgil Papur Gwyn Llywodraeth Cymru 'Sicrhau Dyfodol Cynaliadwy: Egwyddorion Amgylcheddol, Llywodraethiant a Thargedau Bioamrywiaeth ar gyfer Cymru Wyrddach' cyn y gallwn fod yn hyderus, mae gennym yr hawl i fframwaith er mwyn atal a gwrthdroi colli natur erbyn 2030.

13 Yn yr un modd ag ymatebion blaenorol, mae angen ymrwymiad hirdymor gyda chyllid (10 mlynedd+), mae angen i fioamrywiaeth gael gwerth ariannol (gwasanaethau ecosystem), ac mae angen ystyried datrysiadau ar sail natur yn ofalus

5. A oes gennych unrhyw bwyntiau eraill yr hoffech eu codi o fewn cwmpas yr ymchwiliad hwn?

(Byddwn yn ddiolchgar pe gallech gadw eich ateb i tua 500 o eiriau).

14 Mae Archwilio Cymru yn ymgymryd ag astudiaeth genedlaethol ar Fioamrywiaeth a Chadernid Dyletswyddau Ecosystem dan Adran 6 Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016. Rydym yn disgwyl iddi gael ei chyhoeddi (ar y gweill yn hydref 2024) ac wedi cyflwyno tystiolaeth debyg i nodi eu hadroddiad.

WLGA CONSULTATION RESPONSE on ‘*Halting and reversing the loss of nature by 2030*’, Climate Change, Environment and Infrastructure Committee, Welsh Parliament

22nd August 2024

INTRODUCTION

1. The Welsh Local Government Association (WLGA) represents the 22 local authorities in Wales, and the three national park authorities and three fire and rescue authorities are associate members.
2. The WLGA is a politically led cross-party organisation, with the leaders from all local authorities determining policy through the Executive Board and the wider WLGA Council. The WLGA also appoints senior members as Spokespersons and Deputy Spokespersons to provide a national lead on policy matters on behalf of local government.
3. The WLGA works closely with and is often advised by professional advisors and professional associations from local government, however, the WLGA is the representative body for local government and provides the collective, political voice of local government in Wales.

FOR FURTHER INFORMATION PLEASE CONTACT

Jean-Francois Dulong, Climate Change Mitigation and Adaptation Policy Officer

Welsh Local Government Association
One Canal Parade
Dumballs Road
Cardiff
CF10 5BF
Tel: 029 2046 8600